

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 379/08-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. augusta 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Lálíka prerokoval sťažnosť MUDr. Z. Š., B., zastúpeného advokátom JUDr. T. Š., K., ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 8/2003, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo MUDr. Z. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 8/2003 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 8/2003 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

3. MUDr. Z. Š. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. MUDr. Z. Š. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 346,31 € (slovom tristoštyridsať eur a tridsaťjeden centov), ktorú je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. T. Š., K., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 379/08-11 z 5. novembra 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť MUDr. Z. Š. (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 8/2003.

2. Zo s'ťažnosti doručenej ústavnému súdu 8. októbra 2008 vyplýva, že s'ťažovateľ podal okresnému súdu 15. januára 2003 návrh na začatie konania vo veci zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam. Predmetné súdne konanie je okresným súdom vedené pod sp. zn. 7 C 8/2003.

S'ťažovateľ ďalej v s'ťažnosti uviedol: *«... Vo veci je viacero žalovaných, čo však nespôsobuje prakticky žiadne problémy.*

O žalobe nebolo doteraz rozhodnuté a vzhľadom na súčasnú situáciu v spore je predpoklad skorého ukončenia málo pravdepodobný.

Za účelom dosiahnutia nápravy vo veci prietáhov v konaní som podal najskôr dve žiadosti o určenie termínu pojednávania (7. 7. 2004, 23. 2. 2005) a sťažnosť pre rovnakú príčinu 11. 11. 2005. Na sťažnosť som obdržal kurióznou odpoveď, v ktorej mi ju podpredsedníčka súdu hodnotila ako nedôvodnú - a za „objektívny prietáh“ sa v mene súdu ospravedlnila. Na ďalšiu sťažnosť (11. 7. 2007) mi predsedníčka súdu oznámila, že „... vec sa nachádza u znalca“, čo prirodzene viem. Rovnako mi je známe, že súd zrejme v reakcii na moju sťažnosť vypracovanie posudku urgoval...

Netvrdím, že súd je celkom nečinný. Avšak tak, ako to ústavný súd kvalifikuje aj v rozhodnutí II. ÚS 200/05 (m. m.) možno i v tomto prípade tvrdiť, že päť rokov trvania sporu sa nedá ospravedlniť. Najmarkantnejšie je zbytočnými prietáhmi poznačená časť konania po ustanovení znalca. Podľa nemennej judikatúry ústavného súdu (m. m. II. ÚS 131/02 a iné) je treba tento spôsob procesného vedenia dokazovania pričítať súdu. K tomu poznamenávam, že otázky, na ktoré má znalec odpovedať sú neúplné a ignorujú obsah žaloby v jej dôležitej časti...

V byte, ktorý tvorí podstatný predmet sporu, bývam so žalovanou. Aj bez podloženia detailami je zrejmé, že slovo „bývam“ je eufemizmus. Vzťahy sú, ako vo väčšine prípadov, zlé. Takže vlastne je bývanie zredukované na prespávanie - nemôžem prijímať návštevy atď. Ešte nemám ani prvostupňový rozsudok, takže ak bude konanie prebiehať týmto tempom, vinou súdu vediem napriek svojmu postaveniu dlhé roky horší ako internátny život. Zmysel, poslanie a funkciu súdov nemožno nachádzať v takomto prístupe k povinnostiam.»

Sťažovateľ navrhuje ústavnému súdu, aby vo veci vydal tento nález:

„1) Okresný súd Bratislava I. v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 8/2003 porušil základné právo sťažovateľa na konanie v jeho veci bez zbytočných prietáhov, chránené článkom 48 ods. 2) Ústavy SR

2) Ústavný súd SR prikazuje Okresnému súdu Bratislava I v uvedenej veci konať bez zbytočných prietáhov.

3) Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi z titulu primeraného finančného zadosťučinenia sumu vo výške 3 500 eur (pôvodne 50 000 Sk, pozn.).

4) Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi právo na náhradu trov konania...“

Svoju žiadosť o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ zdôvodnil takto:

«... Povaha a druh sporu rieši pre sťažovateľa veľmi dôležitú otázku. Problémy z jej neriešenia gradujú, sú zvládané s veľkým sebazaprením. Vzhľadom na osobné pomery je sťažovateľ často zaradovaný do pohotovostných služieb. Sústredenie sa na prácu vyžaduje klud a nie život v permanentnom strese. Rozhodovanie sporov patrí k povinnostiam súdov, nemajú teda právo spoliehať sa na to, čo „vyrieši život“...»

3. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k sťažnosti písomne vyjadrila predsedníčka okresného súdu podaním sp. zn. Spr. 3845/08 z 20. mája 2009, v ktorom okrem popisu chronológie úkonov, ktoré vykonal okresný súd vo veci, ďalej uviedla: *«Predmetné konanie je poznačené prieťahmi, čo možno považovať v danej veci za objektívny prieťah, ktorý bol spôsobený predovšetkým vysokým nápadom vecí v oddelení vyššieho súdneho úradníka, zákonného sudcu ako aj nedostatočným personálnym obsadením sudcov na civilnom úseku tunajšieho súdu. Vzhľadom na vysoký nápad v oddelení „7C“ a pretrvávajúci veľký počet nevybavených vecí v oddelení 7C sa jednotlivé časové úseky medzi úkonmi sudkyne a vyšších súdnych úradníkov predĺžili.*

Zároveň si Vám dovoľujem oznámiť, že som pristúpila k sledovaniu veci a požiadala som zákonnú sudkyňu o konanie vo veci tak, aby k ďalším prieťahom v konaní nedochádzalo...»

4. Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu k vyjadreniu okresného súdu okrem iného uviedol: *«Napriek skutočnosti, že súd uznáva jej opodstatnenosť z „objektívnych dôvodov“, nemožno súhlasiť s náznakmi, ktoré ich majú konkretizovať. Navyiac ide o spor, ktorý bolo možné rozhodnúť na jednom, maximálne dvoch pojednávaniach. To by si ovšem žiadalo dôsledne rešpektovať §§ 100 a 114 O. s. p. A ak vidí, že sa bez znaleckého posudku nezaobíde, má znalca určiť v súlade s § 127 ods. 1) O. s. p. Osobitne treba pripomenúť, že účastník nemá byť poškodzovaný ani laxným prístupom sudcu, chystajúceho sa do dôchodku.*

Vyjadrenie, resp. jeho autor sa mýli: nejde o spor o vypratanie! A nie je pravda, že by prietahy hoci len čiastočne, spôsobil sťažovateľ (navrhovateľ). Toto tvrdenie nie je konkretizované.

Čas od 15. 8. 2006 do 16. 4. 2009 bol vyplnený znaleckým dokazovaním. Objektívne nemožno pripustiť, aby súd pri zabezpečovaní efektívnosti konania bez úspechu využíval poriadkové opatrenia. V tomto ohľade poukazujem na názor, uvedený v náleze (okrem množstva iných) II. ÚS 131/02: „... časť konania, počas ktorej sa vykonávalo znalecké dokazovanie, ktorého priebeh, doplnenia, procesná nedisciplinovanosť znalca... ide na vrub okresného súdu“.

Napokon podotýkam, že ani v úvode vyjadrenia vyslovená hlboká úcta Ústavnému súdu nevedla predsedníčku Okresného súdu k skoršej odpovedi ako po pol roku!»

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva podľa označených článkov ústavy. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie vo veci (napr. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03).

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností a zo spisu okresného súdu sp. zn. 7 C 8/2003 ústavný súd zistil tento relevantný priebeh a stav predmetného konania:

Sťažovateľ je navrhovateľom v konaní sp. zn. 7 C 8/2003 o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, ktoré je vedené okresným súdom od 15. januára 2003.

Okresný súd vo veci vykonal tieto zásadné procesné úkony:

Sudkyňa dala 25. marca 2003 kancelárii pokyn vyzvať sťažovateľa, aby v lehote 15 dní oznámil cenu predmetu sporu na účel vyrubenia súdneho poplatku za návrh a predložil list vlastníctva k nehnuteľnosti. List bol sťažovateľovi expedovaný poštou 20. júna 2003.

Sťažovateľ podaním okresnému súdu 7. júla 2003 doručil výpis z listu vlastníctva a znalecký posudok k nehnuteľnostiam.

Sudkyňa dala 23. januára 2004 kancelárii pokyn vyzvať sťažovateľa, aby v lehote 15 dní oznámil cenu garážového boxu a predložil listinný dôkaz o spoluvlastníctve.

Okresný súd uznesením č. k. 7 C 8/2003-11 z 20. februára 2004 uložil odporcom, aby sa v lehote 30 dní vyjadrili k žalobnému návrhu a predložili dôkazy na svoje tvrdenia.

Dňa 24. marca 2004 sa k žalobnému návrhu vyjadril odporca vo 4. rade.

Sťažovateľ podaním okresnému súdu 31. marca 2004 oznámil cenu garážového boxu a dôkaz o jeho zhotovení.

Dňa 21. apríla 2004 sa k žalobnému návrhu vyjadrila odporkyňa v 1. rade.

Sudkyňa dala 15. júna 2004 pokyn kancelárii, aby zistila pobyt odporcu v 2. a 5. rade cez Register obyvateľov Slovenskej republiky v B., Mestskú evidenciu obyvateľstva v B. a Ústrednú evidenciu väzňov v B.

Sťažovateľ podaním okresnému súdu 7. júla 2004 žiadal o nariadenie termínu pojednávania.

Register obyvateľov Slovenskej republiky v B. 11. augusta 2004 oznámil okresnému súdu, že odporkyňa v 5. rade 5. februára 2000 zomrela, a oznámil pobyt odporcu v 2. rade.

Sťažovateľ podaním okresnému súdu 24. februára 2005 žiadal o nariadenie termínu pojednávania.

Sudkyňa dala 20. apríla 2005 kancelárii pokyn vyzvať sťažovateľa, aby v lehote 15 dní oznámil cenu garážového boxu, predložil aktuálny list vlastníctva k nehnuteľnostiam a zväžil okruh účastníkov na strane odporcu.

Okresný súd uznesením č. k. 7 C 8/2003-45 z 20. apríla 2005 konanie proti odporcovi v 5. rade zastavil.

Sťažovateľ podaním okresnému súdu 16. mája 2005 oznámil cenu garážového boxu, predložil aktuálne listy vlastníctva k nehnuteľnostiam a navrhol zmenu účastníkov sporu na strane odporcu.

Okresný súd uznesením č. k. 7 C 8/2003-54 z 28. júna 2005 pripustil vstup ďalšieho účastníka do konania na strane odporcu.

Okresný súd uznesením č. k. 7 C 8/2003-5 z 28. júna 2005 zastavil konanie proti odporcovi vo 4. rade.

Sudkyňa dala 10. augusta 2005 kancelárii pokyn, aby vyzvala sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za žalobný návrh.

Sťažovateľ súdny poplatok uhradil 18. augusta 2005.

Okresný súd uznesením č. k. 7 C 8/2003-59 zo 14. septembra 2005 uložil odporcom v 2., 3., 7. a 8. rade, aby sa v lehote 30 dní vyjadrili k žalobnému návrhu a predložili dôkazy na svoje tvrdenia.

Podaním z 21. októbra 2005 sa k žalobnému návrhu vyjadrili odporcovia v 3., 6. a 7. rade.

Sudkyňa dala 31. októbra 2005 kancelárii pokyn, aby nariadila termín pojednávania na 16. január 2006.

Sťažovateľ 11. novembra 2005 podal sťažnosť predsedovi okresného súdu na prietáhy v konaní.

Okresný súd 16. januára 2006 uskutočnil súdne pojednávanie. Sťažovateľ požiadal o zmenu petitu, o ktorom súd rozhodol tak, že zmenu pripustil. Následne okresný súd vypočul sťažovateľa a odporcov v 1., 2., 3., 7. a 8. rade. Pojednávanie bolo odročené na 14. marec 2006.

Podaním z 19. januára 2006 odporca v 1. rade predložil okresnému súdu návrh na vykonanie dokazovania.

Podaním zo 7. februára 2006 sťažovateľ predložil okresnému súdu návrh na zmenu žalobného petitu.

Okresný súd 14. marca 2006 uskutočnil súdne pojednávanie, na ktorom rozhodol o pripustení zmeny žalobného petitu podľa návrhu sťažovateľa zo 7. februára 2006. Okresný súd vypočul svedkov. Pojednávanie bolo odročené na 12. jún 2006 na účel vykonania ďalšieho dokazovania.

Okresný súd 12. júna 2006 uskutočnil súdne pojednávanie, na ktorom vypočul predvolaných svedkov. Pojednávanie bolo odročené na neurčito z dôvodu vykonania ďalšieho dokazovania znalcom z odboru stavebníctva.

Okresný súd vydal 15. augusta 2006 uznesenie č. k. 7 C 8/2003-104, ktorým ustanovil na podanie znaleckého posudku Ing. O. K. a uložil mu vypracovať znalecký posudok v lehote 30 dní od doručenia spisu sp. zn. 7 C 8/2003. Sťažovateľovi bolo uložené v lehote 15 dní zložiť preddavok na trovy spojené s podaním znaleckého posudku.

Sťažovateľ podaním okresnému súdu 7. septembra 2006 predložil návrh na vykonanie dokazovania.

Ustanovený súdny znalec podaním doručeným okresnému súdu 14. septembra 2006 oznámil, že nie je kompetentný stanoviť výšku investícií uskutočňovaných na nehnuteľnostiach.

Okresný súd vydal 9. októbra 2006 uznesenie č. k. 7 C 8/2003-110, ktorým ustanovenému súdnemu znalcovi Ing. O. K. povolil pribrať k vypracovaniu znaleckého posudku znalca na stanovenie výšky investícií uskutočňovaných na nehnuteľnostiach.

Okresný súd 14. novembra 2006 vyzval ustanoveného súdneho znalca, aby prevzal spis na účel vypracovania znaleckého posudku.

Ustanovený súdny znalec podaním doručeným okresnému súdu 4. decembra 2006 oznámil, že nevie zaručiť potrebnú koordináciu dvoch znalcov na vypracovanie znaleckého posudku, a navrhol súdu, aby ustanovil nového znalca, ktorý bude kompetentný pre dve odvetvia (stavebníctvo a oceňovanie nehnuteľností).

Okresný súd vydal 21. decembra 2006 uznesenie č. k. 7 C 8/2003-117, ktorým zmenil svoje uznesenie z 15. augusta 2006 a 9. septembra 2006 tak, že ustanovil na podanie znaleckého posudku Ing. M. P. a uložil mu vypracovať znalecký posudok v lehote 30 dní od doručenia spisu sp. zn. 7 C 8/2003. Sťažovateľovi bolo uložené v lehote 15 dní zložiť preddavok na trovy spojené s podaním znaleckého posudku.

Okresný súd 27. marca 2007 zaslal súdnemu znalcovi spis na účel vypracovania znaleckého posudku. Znalec spis prevzal 20. apríla 2007.

Okresný súd listom z 21. apríla 2008 upozornil súdneho znalca Ing. M. P. na nedodržanie lehoty na podanie znaleckého posudku a žiadal, aby tak učinil v lehote 10 dní pod následkom uloženia poriadkovej pokuty.

Súdny znalec Ing. M. P. podaním doručeným okresnému súdu 11. júna 2008 požiadal o predĺženie lehoty na podanie znaleckého posudku do 15. júla 2008.

Okresný súd uznesením č. k. 7 C 8/2003-120 z 22. júla 2008 uložil súdnemu znalcovi Ing. M. P. poriadkovú pokutu vo výške 10 000 Sk za nevypracovanie znaleckého posudku v súdom stanovenej lehote.

Okresný súd listom zo 4. septembra 2008 vyzval súdneho znalca Ing. M. P., aby vrátil zapožičaný súdny spis v lehote 15 dní od doručenia výzvy pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty. Výzva bola doručená 17. septembra 2008.

Súdny znalec Ing. M. P. podaním doručeným okresnému súdu 6. októbra 2008 požiadal o predĺženie lehoty na podanie znaleckého posudku do 30. októbra 2008.

Okresný súd uznesením č. k. 7 C 8/2003-131 z 13. novembra 2008 uložil súdnemu znalcovi Ing. M. P. poriadkovú pokutu vo výške 50 000 Sk.

Súdny znalec Ing. M. P. 22. decembra 2008 podal odvolanie proti uzneseniu okresného súdu, ktorým mu bola uložená poriadková pokuta.

Okresný súd listom zo 4. februára 2009 urgoval súdneho znalca Ing. M. P. o vrátenie zapožičaného súdneho spisu v lehote 15 dní od doručenia výzvy pod následkom uloženia poriadkovej pokuty.

Súdny znalec Ing. M. P. podaním okresnému súdu 17. februára 2009 oznámil, že znalecký posudok predloží do 10. marca 2009.

Podaním okresnému súdu súdny znalec Ing. M. P. 12. marca 2009 predložil vypracovaný znalecký posudok a vrátil zapožičaný súdny spis.

Okresný súd listom zo 7. apríla 2009 vyzval účastníkov sporu, aby sa vyjadrili k znaleckému posudku.

Sťažovateľ sa podaním okresnému súdu 16. apríla 2009 vyjadril k znaleckému posudku.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania

postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Ak závisí rozhodnutie od posúdenia skutočností, na ktoré treba odborné vedomosti, ustanoví súd podľa § 127 OSP po vypočutí účastníkov znalca. Ustanovení znalci boli povinní podľa § 8 zákona č. 36/1967 Zb. o znalcoch a tlmočníkoch v znení neskorších predpisov (s účinnosťou od 1. septembra 2004 podľa § 16 ods. 2 zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) vykonať znaleckú činnosť riadne a včas.

6. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria považuje ústavný súd aj povahu prerokúvanej veci. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

6.1 Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania je rozhodovanie o návrhu na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam, teda po právnej stránke ide o štandardnú občianskoprávnu vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že doterajší priebeh konania len v zanedbateľnom rozsahu ovplyvnila skutková zložitosť veci (potreba znaleckých posudkov na ocenenie

nehnutelných veci), ktorá však je dostatočne poznaná všeobecnými súdmi (judikatúra, rozbory).

6.2 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd pri preskúmaní spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by sťažovateľ prispel k zbytočným priet'ahom v konaní, naopak, sťažnosťou na priet'ahy v konaní a žiadosťou o nariadenie pojednávania dal najavo nespokojnosť s rýchlosťou priebehu konania a domáhal sa účinnej ochrany svojich práv.

6.3 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom konajúceho okresného súdu v predmetnej veci. Sťažovateľ v sťažnosti čiastočne konkretizoval obdobia (po ustanovení znalca 15. augusta 2006, pozn.), počas ktorých malo dôjsť k zbytočným priet'ahom v napadnutom konaní, a ďalej poukázal na celkovú dĺžku konania.

Vychádzajúc z predloženej sťažnosti a k nej pripojených dokumentov, ako aj zo stanovísk účastníkov konania a na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd konštatoval zbytočné priet'ahy v trvaní takmer 3 mesiace v období od 25. marca 2003, keď sudkyňa dala kancelárii pokyn, aby vyzvala sťažovateľa na oznámenie ceny predmetu sporu, do 20. júna 2003, keď kancelária vypravila výzvu sťažovateľovi. Ďalej priet'ahy nastali v trvaní viac ako 6 mesiacov v čase od 7. júla 2003, keď sťažovateľ doručil listiny, do 23. januára 2004, keď sudkyňa dala kancelárii pokyn, aby sťažovateľ oznámil cenu garážového boxu. V období od 11. augusta 2004 do 20. apríla 2005 okresný súd nevykonal žiadny úkon vo veci, čím boli spôsobené priet'ahy v konaní v trvaní viac ako 8 mesiacov.

Aj po ustanovení súdneho znalca na vypracovanie posudku nastali zbytočné priet'ahy v konaní. Okresný súd uznesením č. k. 7 C 8/2003-117 z 21. decembra 2006 stanovil znalcovi 30-dňovú lehotu na vypracovanie posudku, ktorá márne uplynula 20. mája 2007. Znalec s vypracovaním znaleckého posudku bol v omeškaní takmer 22 mesiacov, a to v čase od 20. mája 2009 do 12. marca 2009, keď predložil okresnému súdu znalecký posudok a vrátil zapožičaný spis.

Sudkyňa tolerovala nečinnosť znalca viac ako 11 mesiacov, a to v čase od 20. mája 2007 do 21. apríla 2008. Prejavila váhavosť a nerozhodnosť, trpela priet'ahy v činnosti ustanoveného znalca. Uspokojila sa s formalizovaným postupom a netrvala ani na splnení svojho príkazu zo 4. septembra 2008 na vrátenie zapožičaného spisu súdnym znalcom.

Ústavný súd zistil, že počas doby takmer 22 mesiacov, keď bol ustanovený súdny znalec v omeškani s podaním znaleckého posudku, došlo k zbytočným priet'ahom, a preto je potrebné pričítať túto skutočnosť na ťarchu okresného súdu.

Ústavný súd konštatuje, že pred okresným súdom došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým k porušeniu označeného základného práva s'ťažovateľa, pretože celkový čas nečinnosti okresného súdu, keď nevykonal vo veci žiaden procesný úkon vo veci, trval viac ako 28 mesiacov.

Predsedníčka okresného súdu priamo uznala priet'ahy v súdnom konaní v liste sp. zn. Spr. 3845/08 z 20. mája 2009 „... vysokým nápadom vecí v oddelení vyššieho úradníka, zákonného sudcu ako aj nedostatočným personálnym obsadením sudcov na civilnom úseku...“.

Obranu okresného súdu spočívajúcu v personálnych problémoch ako dôvodu, ktorý by mal byť objektívnou príčinou spôsobujúcou priet'ahy v konaní, ústavný súd neakceptoval. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 52/99, III. ÚS 17/02) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní.

Okresný súd v tomto ohľade nepochybne porušil svoje zákonné povinnosti dané mu predovšetkým Občianskym súdnym poriadkom. Konanie na okresnom súde je poznačené ako celok neefektívnosťou a nesústredenosťou, keď okresný súd určité úkony vykonal, ale vec meritórne neposudzoval, a to v celom období od 15. januára 2003 až do podania ústavnej sťažnosti. Okresný súd za 6 rokov trvania súdneho konania nerozhodol ani raz vo veci samej.

Aj vzhľadom na uvedené (pozri časť II a 6. bod III. časti odôvodnenia) ústavný súd z hľadiska prietáhov v konaní hodnotil postup okresného súdu ako celok. Napriek tomu, že okresný súd vykonával procesné úkony spojené s prípravou pojednávania, vykonával pojednávania, zabezpečoval dôkazy, na ktoré sa účastníci odvolávali, ustanovoval znalcov na ocenenie nehnuteľných vecí a doručoval písomnosti, v posudzovanej veci ani raz vecne nerozhodol (do podania sťažnosti ústavnému súdu) a navyše nekonal koncentrovane a efektívne.

Ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 8/2003 už len z dôvodu celkového trvania tohto konania (viac ako 6 rokov) došlo u sťažovateľa k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Uvedenú dĺžku konania nemožno v rozumnej miere ospravedlniť žiadnymi relevantnými okolnosťami tohto prípadu.

7. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

8. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

9. Aj keď ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní sp. zn. 7 C 8/2003 konal bez zbytočných priet'ahov, vzhľadom na okolnosti prípadu nepovažoval uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné na to, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto dospel k záveru, že treba rozhodnúť aj o žiadosti sťažovateľa priznať mu primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ pôvodne žiadal priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 1 659, 69 € (50 000 Sk), ktorú neskoršie zvýšil na sumu 3 500 € (105 441 Sk) z dôvodov: „*Problémy z jej neriešenia gradujú, sú zvládané s veľkým sebazapieraním...*“

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Pri určení jeho výšky ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu celkovú dĺžku konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 7 C 8/2003, ako aj naplnenie princípu spravodlivosti ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenáva, že priznanie primeraného finančného zadosťučinenia nepredstavuje realizáciu práva priznaného čl. 46 ods. 3 ústavy, t. j. primerané finančné zadosťučinenie nemožno stotožňovať s odškodným, s náhradou či už za skutočnú škodu alebo za ušlý zisk.

Podobne už ústavný súd uviedol, že „cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je náhrada nemajetkovej ujmy, a nie prípadná náhrada škody“ (III. ÚS 75/01), alebo „Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie prípadná náhrada škody“ (IV. ÚS 15/03).

Podľa čl. 127 ods. 4 ústavy zodpovednosť toho, kto porušil práva a slobody podľa odseku 1, za škodu alebo inú ujmu nie je rozhodnutím ústavného súdu dotknutá.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

10. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľovi, ktorý bol vo veci namietaného porušenia práva úspešný, vznikli trovy konania z dôvodu jeho právneho zastúpenia advokátom. Advokát vykonal 3 úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, spísanie a podanie sťažnosti 8. októbra 2008 a zaujatie stanoviska k vyjadreniu okresného súdu.

Odmena za jeden úkon právnych služieb v zmysle § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) je 1/6 z výpočtového základu. Za jeden právny úkon vykonaný v roku 2008 patrí advokátovi odmena z výpočtového základu 19 056 Sk, ktorý je (632,54 €), t. j. 105,42 € (3 176 Sk) a režijný paušál 6,30 € (190 Sk), teda spolu 111,23 € (3 366 Sk). Odmena advokátovi za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom v roku 2008 (za 2 úkony právnych

služieb a 2 x paušálna náhrada) predstavuje celkovú sumu 223,46 € (6 732 Sk). Za jeden právny úkon vykonaný v roku 2009 patrí advokátovi odmena z výpočtového základu 695,41 €, t. j. 115,90 €, a režijný paušál 6,95 €, teda spolu 122,85 €.

Celková odmena advokátovi za právne zastúpenie pred ústavným súdom predstavuje sumu 346,31 €, ktorú je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcovi sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

11. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2009